

KSZTAŁTOWANIE TOŻSAMOŚCI LOKALNEJ – ZASOBY KULTUROWE ZIEMI OSTROWSKIEJ

Rocznik Ostrowski 2025, nr 11, Ostrów Mazowiecka 2025, s. 219-220
www.ludziezpasja.org

Ks. Henryk Skorowski

Region jako kategoria aksjologiczna

Jan Paweł II w czerwcu 1999 roku do Kaszubów mówił: „Wiele na polskiej ziemi zmieniło się i zmienia. Mijają stulecia, a Polska rośnie wśród kolei losów, jak ten wielki dziejowy dąb, ze swoich korzeni. To jest wielkie dziedzictwo, z którym idziemy w przyszłość... Pragnę Was jeszcze zachęcić, abyście nadal strzegli swojej tożsamości pielęgnując więzi rodzinne, pogłębiając znajomość swojego języka i starając się przekazywać swą bogatą tradycję młodemu pokoleniu”¹.

Niniejszą wypowiedź papieża należy widzieć w kontekście współczesnych zjawisk ogólnoswiatowych, w tym przede wszystkim w kontekście procesów globalizacyjnych i integracyjnych. Chodzi w gruncie rzeczy o zachowanie tego, co własne, najbliższe, regionalne. Powrót do wartości własnego regionu wydaje się być remedium przed unifikacją.

Ważne jest samo pojęcie i rozumienie regionu. Jest to sprawa istotna, ponieważ bardzo często kojarzy się on z takimi pojęciami jak: folklor, ludowość, obrzędowość. Jest to rozumienie bardzo ubogie sprawdzające region do „skansenu” i miłego w swojskości rezerwatu, gdy tymczasem jest on dynamizmem życia społecznego.

Pierwszorzędne znaczenie we właściwym ujęciu regionu ma uświadomienie sobie gruntu i podstawy, na której się on fundamentuje. Chodzi tu oczywiście o ideę autonomii regionu.

Region wynika z różnorodności i broni jej zarazem. Oznacza to, że bazuje on na naturalnej różnorodności w sferze kultury, społeczności, obszaru geograficznego, że kojarzy się on z obszarem będącym częścią terytorium narodowego i państwowego wyróżniającym się określoną specyfiką.

¹ Jan Paweł II, *Strzeżcie tych wartości. Przemówienie w Sopocie 5 VI 1999, Pomerania 7 /1999/, s. 5.*

Dokonując głębszej analizy zaproponowanej powyżej definicji regionu można rozważać go od strony przedmiotowej i podmiotowej. Region w aspekcie przedmiotowym to to, co określić można pojęciem tożsamości jakiegoś obszaru. Tożsamość tę wyznaczają zarówno elementy obiektywne, jak i subiektywne. Do obiektywnych wyznaczników zaliczyć należy wspólnotę, kulturę i terytorium. Region w wymiarze przedmiotowym stanowią także wyznaczniki subiektywne. Ogólnie można powiedzieć, że podstawowym subiektywnym wyznacznikiem tożsamości regionu jest poczucie tożsamości, które posiada wspólnota. Niekiedy używa się tu pojęcia identyfikacji. Może ona mieć charakter aktywnego stosunku do obiektywnych elementów tożsamości, ale może mieć tylko i wyłącznie charakter identyfikacji wewnętrznej, to znaczy samowiedzy czy świadomości przynależności do danego regionu.

Tak rozumiany region wydaje się stanowić istotne dobro. Można mówić o jego aksjologii we współczesnym świecie. Aksjologia ta ma podwójny wymiar. Z jednej strony własne regionalne środowisko upodmiotawia wspólnotę lokalną poprzez zagwarantowanie jej autonomii i możliwości dynamicznego działania, z drugiej strony upodmiotowiona społeczność lokalna jest szansą uobywatelnienia jednostki ludzkiej, które przejawia się w jej dynamizmie w płaszczyźnie politycznej, społecznej, gospodarczej i kulturowej. We współczesnej rzeczywistości ta ostatnia płaszczyzna ma istotne znaczenia. Jest podstawą rozwoju, wychowania i zakorzenienia człowieka, co sprawia, że społeczność otrzymuje zawsze tzw. jednostkę wartościową.